

رابطه ویژگی های شخصیتی و سبک های حل تعارض بین فردی با سازگاری زناشویی

دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

دکتر سید داوود حسینی نسب*

دکتر رحیم بدری**

آیسان قائمیان اسکویی***

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه ویژگی های شخصیتی و سبک های حل تعارض بین فردی با سازگاری زناشویی دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد تبریز صورت گرفته است.

پژوهش حاضر یک مطالعه همبستگی است. تعداد ۳۲۵ نفر به روش تصادفی طبقه ای از میان دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد تبریز در سال ۱۳۸۸ انتخاب گردید. داده ها با استفاده از پرسشنامه پنج عاملی شخصیت نئو، پرسشنامه سازگاری زناشویی لاک-والاس، نسخه دوم مقیاس شیوه مقابله با تعارض رحیم جمع آوری گردید. یافته ها با نرم افزار SPSS و به کمک روش های آماری ضریب همبستگی پیرسون، آزمون تی مستقل، رگرسیون گام به گام مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.

بین ویژگی های شخصیتی (توافق پذیری، برونگرایی، دلپذیر بودن، انعطاف پذیری) و سازگاری زناشویی همبستگی مثبت معنی دار، و بین ویژگی روان رنجورخویی و سازگاری زناشویی همبستگی منفی معنی داری بدست آمد ($P < 0/01$). از این میان (باوجدان بودن، توافق پذیری، روان رنجوری) توان پیش بینی سازگاری زناشویی را داشتند. سبک همراهانه و سبک مصالحه گرانه همبستگی مثبت معنی داری با سازگاری زناشویی داشتند ($P < 0/01$)، و دو سبک همراهانه و حاضر خدمتی توان پیش بینی سازگاری زناشویی را داشتند. تحلیل رگرسیون گام به گام با ورود ویژگی های شخصیتی و سبک های حل تعارض نشان داد با وجدان بودن، توافق پذیری، روان رنجورخویی و سبک همراهانه توان پیش بینی سازگاری زناشویی را به صورت معنی داری دارند ($P < 0/05$). بین زن و مرد از نظر میزان سازگاری زناشویی تفاوت آماری معنی داری بدست نیامد. در مداخلات روان شناختی و آموزش مهارت های زندگی، توجه به ویژگی های شخصیت در کنار شیوه های حل تعارض بین فردی اهمیت دارد.

واژه های کلیدی: سازگاری زناشویی، ویژگی های شخصیت، سبک های حل تعارض بین فردی،

دانشجویان متاهل

* استاد دانشگاه آزاد اسلامی تبریز

** استادیار دانشگاه تبریز

*** کارشناس ارشد روان شناسی عمومی

مقدمه

ازدواج یک مولفه بسیار مهم و با ارزش در حیات انسان تلقی می‌گردد. ازدواج یک نهاد اجتماعی است که پایه و اساس ارتباط انسانی را تشکیل می‌دهد. به واسطه ازدواج مرد و زن از طریق یک نیروی ناشی از غرایز، آیین محبت و عشق به هم جذب می‌شوند، به طور آزادانه و کامل متعهد یکدیگر شده تا واحد پویایی را به عنوان خانواده ایجاد نمایند (احمدی و همکاران، ۱۳۸۴). به این دلیل خانواده تنها نظام اجتماعی است که رسماً در همه جوامع پذیرفته شده است. خانواده محیطی مقدس، باصفا و به زیباترین تعبیر قرآنی محل سکون و آرامش واقعی است (سوره روم، آیه ۲۱).

آنچه در ازواج مهم می‌باشد، سازگاری زناشویی و رضایت از ازدواج است. سازگاری زناشویی برون سازی زن و شوهر با یکدیگر، در هر مقطعی از زمان است (ثنایی، ۱۳۷۹) و فرایندی است که در طول زندگی زن و شوهر بوجود می‌آید؛ زیرا لازمه آن انطباق سلیقه‌ها، شناخت صفات شخصیتی، ایجاد الگوهای مرادده ای است (لاسول و لاسول، نقل از احمدی و همکاران، ۱۳۸۴). سازگاری زناشویی بر بسیاری از ابعاد زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها تاثیر می‌گذارد. در واقع سنگ زیر بنای عملکرد خوب خانواده است و نقش والدینی را تسهیل می‌کند (کامینگ و اوریلی، نقل از احمدی و همکاران، ۱۳۸۴)، عمر زن و شوهر را زیاد می‌کند (کومبز، ۱۹۹۱)، باعث افزایش سلامتی (دمو، آلین، ۱۹۹۶)، توسعه اقتصادی (وایت، نقل از احمدی، فتحی آشتیانی، نوابی نژاد، ۱۳۸۴)، رضایت بیشتر از زندگی (ناک، ۱۹۹۵)، کاهش مشکلات روان شناختی (ریچارد و همکاران، ۱۹۹۰؛ هورویتز، هلن و سندرا، ۱۹۹۷)، مدیریت بهتر تعارض (آبراهام و براین، ۲۰۰۰)، مهارت‌های بهتر ارتباطی و حل مسأله (جانسون و همکاران، ۲۰۰۵؛ رضازاده، ۱۳۸۷)، مهارت‌های بهتر حل تعارضات (شفیعی نیا، ۱۳۸۱) می‌شود.

عوامل متعددی به عنوان عامل موثر بر سازگاری زناشویی شناسایی شده است که از بین آنها می‌توان به عوامل زمینه‌ای - فردی مختلفی از قبیل: خانواده اصلی (وضعیت ازدواج والدین، وضعیت بهداشت روانی والدین، وضع کارکرد خانواده پدری)؛ عوامل اجتماعی فرهنگی (میزان حمایت والدین زوجین، سن ازدواج، آموزش و تحصیلات، درآمد و شغل، طبقه و گروه اجتماعی، نوع جامعه)؛ وضعیت فعلی زندگی (حمایت دوستان، فشارهای درونی و بیرونی)؛ عوامل

ارتباطی - دوجانبه ای از قیاس: همگنی (همسانی در مذهب، همسانی در وضعیت اجتماعی - اقتصادی، همسانی در سن، همسانی در هوش، همسانی در تحصیلات، همسانی در ویژگی‌های کلی شخصیتی)؛ فرایندهای بین فردی (درجه و میزان شناخت یکدیگر، مدت نامزدی و ازدواج، روابط قبل از ازدواج، حاملگی و تولد کودک، مهارت‌های ارتباطی)؛ ویژگی‌های فردی (سلامت عاطفی، ویژگی‌های شخصیتی، مهارت‌های بین فردی، انطباق با آداب و رسوم، سلامت جسمانی) اشاره کرد (نقل از احمدی و همکاران، ۱۳۸۴).

بنابراین در یک دید کلی در مطالعات مربوط به شناسایی عوامل تاثیرگذار بر کیفیت زناشویی، دو دیدگاه مطرح شده است، دیدگاه درون شخصی و دیدگاه برون شخصی. به نظر می‌رسد در دیدگاه درون شخصی، صفات شخصیتی و الگوهای تعامل بین فردی در کیفیت روابط زوجین اهمیت دارد (کاگلین، هوستون و هاتس، نقل از احدی، ۱۳۸۶). اما آنچه نقش آن به خوبی شناخته نشده ترکیب ویژگی‌های شخصیت و شیوه‌های حل تعارض بین فردی در سازگاری زناشویی است.

آلبورت به پیوند ویژگی‌های مختلف شناختی و عاطفی انسان به شخصیت تاکید می‌کند و معتقدند شخصیت سازمان پویای درون شخصی است که از نظام‌های روانی جسمانی تشکیل یافته، و این نظام‌ها الگوهای شاخص رفتار، افکار، و احساسات شخص را ایجاد می‌کند (پور شریفی، مهریار، ۱۳۸۲). و به درک ما از رفتار یک فرد خاص کمک می‌کند که به پیش بینی بهتر اعمال آتی یک فرد خاص می‌انجامد (لاینون و گود اشتاین، ۱۳۸۲، ص ۳۳). در همین رابطه نتایج پژوهش‌های مختلف مانند (عبداله زاده، ۱۳۸۲؛ احدی، ۱۳۸۶؛ برادبوری و فین چام، ۲۰۰۰؛ نمچک والسن نقل از شکرکن و همکاران، ۱۳۸۵؛ واتسون، فوبارد و وایز، ۲۰۰۰؛ وایت و همکاران، ۲۰۰۴؛ فیشر و مک نولتی، ۲۰۰۸) نشان می‌دهد ابعاد مختلف شخصیت نقش مهمی در تبیین سازگاری زناشویی دارند. چنانچه بررسی مجموع این پژوهش‌ها حاکی از آن است که بین ابعاد شخصیتی برون‌گرایی، دلپذیری و باوجدان بودن با رضایت زناشویی رابطه مثبت وجود دارد و بعد روان‌رنجورخویی به صورت منفی با رضایت زناشویی در ارتباط است و در مورد تاثیر تجربه‌پذیری همگرایی کمتری بین پژوهش‌های مختلف وجود دارد.

عامل دیگری که احساس می شود می تواند سازگاری زناشویی را تحت تاثیر قرار دهد وجود تعارض بین زوجین است (کودمیر و همکاران، ۲۰۰۸). البته مهم تر از وجود تعارض، شیوه های حل تعارض زن و شوهر است که عامل تضاد یا تداوم زندگی زناشویی است. چنانچه تحقیق آبراهام و براین (۲۰۰۰) نشان می دهد، سبک مدیریت تعارض مشارکتی با هر دو رضایت زناشویی و رضایت از همسر همبستگی مثبت بالایی دارد. هر زمانی که یکی یا هر دو همسر از سبک مدیریت تعارض رقابتی استفاده می کردند، سطح پایین رضایت زناشویی گزارش می کردند. اساساً بیش از ۹۰ درصد زوج های آشفته، مشکلات ارتباطی را به عنوان مساله اصلی در روابط خود بیان می کنند (نقل از رضازاده، ۱۳۸۷). وجود تعارض در زندگی شخصی و اجتماعی بخش اجتناب ناپذیر هستی انسان است. تعارض می تواند به صورت مثبت به کیفیت روابط و هم به رشد تعارض بینجامد (باباپور، ۱۳۸۵). بدین ترتیب داشتن شیوه های حل تعارض منطقی، مانع موثری در برابر تعارض های منحل کننده خانواده است و حتی می تواند به حل بهتر مسائل پیش روی زوجین کمک کند. بنابر دلایل فوق، تحقیق حاضر با هدف تعیین رابطه دو متغیر مهم تیپ های شخصیتی و شیوه های حل تعارض بین فردی با سازگاری زناشویی در بین دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد تبریز صورت گرفته است. در این راستا فرضیه ها و سؤال تحقیق به صورت تنظیم گردید تا سازگاری زناشویی در قالب این دو مفهوم ویژگی های شخصی و سبک های حل تعارض بین فردی تبیین گردد.

- ۱- بین عامل مختلف شخصیتی و سازگاری زناشویی دانشجویان رابطه وجود دارد.
- ۲- بین سبک های مختلف تعارض بین فردی و سازگاری زناشویی دانشجویان رابطه وجود دارد.
- ۳- بین زنان و مردان دانشجو از نظر میزان سازگاری زناشویی تفاوت وجود دارد.
- ۴- هر کدام از سبک های حل تعارض بین فردی و ویژگی های شخصی چه سهمی در سازگاری زناشویی دارند؟

روش کار

مطالعه حاضر یک پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری آن شامل کلیه دانشجویان متاهل زن و مرد دانشگاه آزاد واحد تبریز است که در سال ۱۳۸۸ در این دانشگاه تحصیل می‌کنند. طبق آمار دریافتی در حدود ۲۰۰۰ دانشجوی متاهل در این دانشگاه به تحصیل مشغول اند. نمونه‌گیری به روش تصادفی طبقه‌ای ساده و با توجه به جنسیت دانشجویان متاهل و به تعداد مساوی و از روی لیست دانشجویان متاهل دانشگاه انتخاب شد. حجم نمونه با استفاده از جدول نمونه‌گیری مورگان-گرجسی صورت گرفت. طبق این جدول، از جامعه آماری به تعداد ۲۰۰۰ نفر ۳۲۲ نفر بایستی انتخاب گردد. در نهایت با در نظر گرفتن احتمال ریزش آزمودنی‌ها حجم نمونه ۳۴۰ نفر انتخاب شد که در بررسی داده‌ها با در نظر گرفتن داده‌های از دست داده، تعداد ۳۲۵ نفر (۱۶۶ زن، ۱۵۹ مرد) در تجزیه و تحلیل داده‌ها مورد تحلیل قرار گرفت.

ابزارهای پژوهش

الف- پرسشنامه محقق ساخته جمعیت شناختی: که شامل سؤالاتی درباره سن، جنسیت، سطح تحصیلات است.

ب- پرسشنامه پنج عاملی شخصیت نئو^۱ (NEO-FFI): فرم بلند پرسشنامه ۵ عاملی نئو دارای ۲۴۰ آیتم می‌باشد که در سال ۱۹۸۹ توسط مک کری کوستا ساخته شد. فرم کوتاه آن شامل ۶۰ آیتم می‌باشد. پاسخگویی به عبارات آن در قالب یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای صورت می‌گیرد. این مقیاس دارای ۵ عامل تجربه‌پذیری (تجربه‌پذیری)، روان‌رنجوری، وظیفه‌شناسی (با وجدان بودن)، همسازی (مطبوع/دلپذیر بودن)، برون‌گرایی می‌باشد که هر یک از ۱۲ ماده تشکیل یافته است. حمایت‌های تجربی خوبی از پایایی و روایی این مقیاس وجود دارد و فرم بلند و کوتاه آن از لحاظ پایایی و روایی تفاوتی با هم ندارند (گروسی، ۱۳۸۰). در پژوهش احدی (۱۳۸۶)، پایایی زیر مقیاس‌های آن به روش ضریب آلفای کرونباخ مابین ۰/۴۸ الی ۰/۶۸ بدست آمده است.

1 - NEO-Five Factor Inventory

پ- پرسشنامه سازگاری زناشویی لاک- والاس^۱ (LWMAT): این پرسشنامه در سال ۱۹۵۹ ساخته شده و تاکنون در بررسی های بسیاری به کار رفته است و دارای ۱۵ ماده است. گستره نمره های آن مابین ۲ الی ۱۵۸ می باشد که نمره های پایین، سازگاری کم و نمره بالا، سازگاری زیاد را نشان می دهد. نمره های زیر ۱۰۰ نشان دهنده تنیدگی و نمره های ۱۰۰ و بالاتر نشان دهنده سازگاری زناشویی است.

مظاهری (نقل از ناصحی و همکاران، ۱۳۸۳) به کمک روش دو نیمه کردن، پایایی و روایی بالای ۰/۹۰ را گزارش کرده است. وی همچنین با تمایز آشکار میان همسران تنیده و غیرتنیده، اعتبار بالایی را نشان داده است.

ثنایی (۱۳۷۹) برآورد همسانی درونی با استفاده از فرمول اسپیرمن- بروان را بسیار خوب و ضریب همبستگی بین دو نیمه آن را برابر ۰/۹۰ گزارش کرده است. در این پژوهش همسانی درونی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۶۴ بدست آمد.

ت- نسخه دوم مقیاس شیوه مقابله با تعارض «رحیم»^۲ (ROCI-2): این مقیاس یک ابزار خود گزارشی است و برای اندازه گیری میزان تضاد ارتباطی به کار می رود و شامل ۲۸ ماده و متشکل از ۵ زیر مقیاس که سه زیر مقیاس کلی را تشکیل می دهند. هر زیر مقیاس شیوه حل تعارض خاصی را نشان می دهد. زیر مقیاس های این آزمون عبارتند از:

۱- روش های مدیریت سازنده (۱۳ آیتم): این شیوه نشان دهنده تبادل اطلاعات و بررسی اختلافات برای رسیدن به راه حل قابل قبول برای طرفین است. این زیر مقیاس با شیوه حل مساله در ارتباط است و می تواند به راه حل خلاقانه در حل مساله منجر شود. این شیوه همچنین بیانگر تلاش برای کاهش اختلافات است و برای برآورده کردن انتظارات و مسائل دیگران بر تشابهات تاکید می کند. فردی که از این شیوه استفاده می کند برای برآورده کردن نیاز و مسائل دیگران مسائل خود را نادیده می گیرد. این سبک کلی از مجموع دو سبک همراهانه و حاضرخدمتی بدست می آید. سبک همراهانه دارای ۷ آیتم و سبک حاضرخدمتی دارای ۶ آیتم می باشد.

1-Locke- Wallace Marital Adjustment Test (LWMAT)
2- Rahim, Organizational Conflict Inventory-2 (ROCI-2)

۲- **روش های مدیریت غیرسازنده (۱۱ آیتم):** این شیوه با جهت گیری تهدیدآمیز مشخص می شود. شخصی که از این شیوه استفاده می کند برای رسیدن به هدف خود اقدام به هر کاری کرده و نیازها و انتظارات دیگران را نادیده می گیرد. این شیوه همچنین با موقعیت های انزوا، اعطای مسئولیت به دیگران، دیگران را مقصر دانستن و خود را کنار کشیدن در ارتباط است. شخصی که از این شیوه استفاده می کند از برآورده کردن انتظارات خود و دیگران ناتوان است. این سبک کلی از مجموع دو سبک سلطه گرانه (۵ آیتم) و سبک اجتنابی (۶ آیتم) بدست می آید.

۳- **شیوه مصالحه گرانه^۱ (۴ آیتم):** این شیوه در نقطه میانی توجه به انتظارات و نیازهای خود قرار دارد و به تقسیم امتیازات بین طرفین اشاره می کند (رحیم، نقل از ویدر- هاتفیلد، ۱۹۸۸؛ باباپور، ۱۳۸۵). اعتبار این مقیاس در تحقیقات مختلف از ۰/۷۲ تا ۰/۸۳ گزارش شده است (کرکان، مالینک رودت، ۲۰۰۰). باباپور (۱۳۸۵) اعتبار درونی آن را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۱ بدست آورده است، از نظر روایی نیز این مقیاس مورد تایید می باشد. به طوری که روایی سازه آن با استفاده از روش تحلیل عاملی محاسبه شده و قابل قبول بودن آن به تایید رسیده است. داده با نرم افزار آماری SPSS.16 و به کمک روش های آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار- فراوانی، درصد) و ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون گام به گام، آزمون تی مستقل مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت. در این پژوهش مقدار P کمتر از ۰/۰۵ تلقی گردید.

نتایج

تعداد کل آزمودنی های شرکت کننده در پژوهش ۳۲۵ نفر بودند. از این میان تعداد ۱۶۶ زن معادل ۵۱/۱ درصد و ۱۶۹ مرد معادل ۴۸/۹ درصد بود. میانگین سنی آزمودنی ها ۲۸/۹۴ با انحراف معیار ۸/۸۳ بود. جدول یک مشخصات توصیفی متغیرهای پژوهشی را نشان می دهد.

جدول شماره ۱. مشخصات توصیفی متغیرهای پژوهشی

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
روان رنجوری	۳۵/۶۹	۷/۵۶
تجربه پذیری	۳۸/۵۴	۵/۸۶
وظیفه شناسی	۴۱/۰۹	۸/۰۴
برونگرایی	۳۷/۳۰	۶/۳۷
همسازی (دلپذیر بودن)	۳۸/۹۲	۶/۸۴
سبک های سازنده	۴۶/۶۰	۴/۷۴
سبک همراهانه	۲۶/۷۵	۳/۵۶
سبک حاضرخدمتی	۱۹/۸۴	۳/۵۸
سبک های غیرسازنده	۳۷/۳۳	۵/۶۳
سبک سلطه گرانه	۱۷/۳۲	۳/۴۷
سبک اجتنابی	۲۰/۰۰	۳/۸۴
سبک مصالحه گرانه	۱۴/۸۱	۲/۵۲
سازگاری زناشویی	۹۰/۷۵	۲۱/۱۸

نتایج حاصل از ضریب همبستگی پیرسون نشان داد بین تیپ های شخصیتی و سازگاری زناشویی همبستگی معنی داری وجود دارد. به طوری که بین برون گرایی و سازگاری زناشویی همبستگی مثبت ($P < 0/001$, $r = 0/40$)؛ بین همسازی (دلپذیر بودن) و سازگاری زناشویی همبستگی مثبت ($P < 0/001$, $r = 0/44$)؛ بین وظیفه شناسی (با وجدان بودن) و سازگاری زناشویی همبستگی مثبت ($P < 0/001$, $r = 0/45$)؛ بین روان رنجوری و سازگاری زناشویی همبستگی منفی ($r = -0/40$)، $P < 0/001$)؛ بین تجربه پذیری و سازگاری زناشویی همبستگی مثبت ($P = 0/001$, $r = 0/18$) وجود داشت.

همچنین بین سبک همراهانه و سازگاری زناشویی همبستگی مثبت ($P < 0/001$, $r = 0/32$)؛ و سبک کلی سازنده و سازگاری زناشویی همبستگی مثبت ($r = 0/14$)، $P = 0/005$)، بین سبک حاضر خدمتی و سازگاری زناشویی همبستگی معنی داری وجود نداشت. بین سبک های سلطه گرانه و اجتنابی و کل زیر مقیاس غیرسازنده با سازگاری زناشویی همبستگی معنی داری

وجود نداشت. بین روش حل تعارض بین فردی مصالحه گرانه و سازگاری زناشویی دانشجویان همبستگی مثبت ($r=0/15$ ، $P=0/003$) وجود داشت (جدول ۲).

جدول شماره ۲. ضریب همبستگی بین ویژگی های شخصیت، سبک های حل تعارض بین فردی با سازگاری زناشویی

متغیر	سازگاری زناشویی	سطح معنی داری
برون گرایی	0/405	<0/001
دلپذیر بودن	0/44	<0/001
وظیفه شناسی	0/45	<0/001
نوروزگرایی	-0/40	<0/001
تجربه پذیری	0/18	0/001
همراهانه	0/32	<0/01
حاضر خدمتی	-0/09	NS
سازنده	0/14	<0/01
سلطه گرانه	0/05	NS
اجتنابی	-0/034	NS
غیرسازنده	0/006	NS
مصالحه گرانه	0/155	$P=0/003$

NS= Not Significant

نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون گام به گام به منظور تعیین سهم تبیینی هر کدام از ویژگی های شخصیت بر سازگاری زناشویی نشان داد در گام اول باوجدان بودن که به دلیل سهم تبیینی بالاتر وارد معادله شده است، قادر است ۱۹/۷ درصد از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین کند ($P<0/001$ ، $F=80/29$). در گام دوم تحلیل رگرسیون دو عامل با وجدان بودن به همراه دلپذیر بودن وارد معادله شده است که در مجموع قادرند ۲۵/۸ درصد از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین کنند ($P<0/001$ ، $F=57/29$). در گام سوم سه عامل باوجدان بودن، دلپذیر بودن، و روان رنجوری وارد معادله رگرسیونی شده است، که در تحلیل مجموعاً قادرند ۲۷/۵ درصد از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین کنند ($P<0/001$ ، $F=41/86$). بر اساس علامت حاصل از ضرایب بتا

مشخص می شود که دو ویژگی شخصیتی باوجدان بودن و دلپذیر بودن به صورت مثبت و ویژگی روان رنجوری به صورت منفی در تبیین سازگاری زناشویی سهم هستند (جدول ۳).

نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون گام به گام به منظور تعیین سهم تبیینی هر کدام از سبک های حل تعارض بین فردی بر سازگاری زناشویی نشان داد در گام اول سبک همراهانه که به دلیل سهم تبیینی بالاتر وارد معادله شده است، قادر است ۹/۸ درصد از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین کند ($P < 0/001$). در گام دوم تحلیل رگرسیون دو سبک همراهانه و حاضر خدمتی وارد معادله شده است که در مجموع قادرند ۱۳/۱ درصد از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین کنند ($P < 0/001$).

بر اساس علامت حاصل از ضرایب بتا مشخص می شود که سبک همراهانه به صورت مثبت و سبک حاضر خدمتی به صورت منفی در تبیین سازگاری زناشویی سهم هستند (جدول ۴).

جدول شماره ۳. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام ویژگی های شخصیت بر سازگاری

زناشویی (n=۳۲۵)

گام	متغیرها شاخص	b	β	t	Sig	F	Sig (F)	R ²
۱	باوجدان بودن	۱/۱۷	۰/۴۵	۸/۹۶	<۰/۰۰۱	۸۰/۲۹	<۰/۰۰۱	۰/۱۹۷
۲	باوجدان بودن	۰/۸۰	۰/۳۱	۵/۵۹	<۰/۰۰۱	۵۷/۲۹	<۰/۰۰۱	۰/۲۵۸
	دلپذیر بودن	۰/۸۹	۰/۲۹	۵/۲۶	<۰/۰۰۱			
۳	باوجدان بودن	۰/۶۸	۰/۲۶	۴/۵۷	<۰/۰۰۱	۴۱/۸۶	<۰/۰۰۱	۰/۲۷۵
	دلپذیر بودن	۰/۷۱	۰/۲۳	۳/۹۷	<۰/۰۰۱			
	روان رنجوری	-۰/۴۶	-۰/۱۶	-۲/۸۹	۰/۰۰۴			

جدول شماره ۴. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام سبک های حل تعارض بر سازگاری

زناشویی (n=۳۲۵)

گام	متغیرها شاخص	b	β	t	Sig	F	Sig (F)	R ²
۱	همراهانه	۱/۸۸	۰/۳۲	۶/۰۰	<۰/۰۰۱	۳۶/۰۱	<۰/۰۰۱	۰/۰۹۸
۲	همراهانه	۲/۲۲	۰/۳۷	۶/۹۰	<۰/۰۰۱	۲۵/۳۴	<۰/۰۰۱	۰/۱۳۱
	حاضر خدمتی	-۱/۱۶	-۰/۲۰	-۳/۶۴	<۰/۰۰۱			

نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون گام به گام به منظور تعیین سهم تبیینی هر کدام از ویژگی های شخصیت و سبک های حل تعارض بر سازگاری زناشویی نتایج نشان داد در گام اول با وجدان بودن که به دلیل سهم تبیینی بالاتر وارد معادله شده است، قادر است ۱۹/۷ درصد از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین کند ($P < ۰/۰۰۱$). در گام دوم تحلیل رگرسیون دو عامل با وجدان بودن به همراه دلپذیر بودن وارد معادله شده است، که در مجموع قادرند ۲۵/۸ درصد از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین کنند ($P < ۰/۰۰۱$). در گام سوم سه عامل با وجدان بودن، دلپذیر بودن، و روان رنجوری وارد معادله رگرسیونی شده است، که در تحلیل مجموعاً قادرند ۲۷/۵ درصد از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین کنند ($P < ۰/۰۰۱$). در گام چهارم، چهار عامل با وجدان بودن، دلپذیر بودن، روان رنجوری، و سبک همراهانه وارد معادله رگرسیونی شده است، که در تحلیل مجموعاً قادرند ۲۸/۳ درصد از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین کنند ($P < ۰/۰۰۱$). بر اساس علامت حاصل از ضرایب بتا مشخص می شود که سه ویژگی شخصیتی با وجدان بودن، دلپذیر بودن، سبک همراهانه به صورت مثبت و ویژگی روان رنجوری بصورت منفی در تبیین سازگاری زناشویی سهم هستند (جدول ۵).

جدول شماره ۵. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام ویژگی های شخصیت و سبک های حل

تعارض بر سازگاری زناشویی (n=۳۲۵)

گام	متغیرها شاخص	b	β	t	Sig	F	Sig (F)	R ²
۱	باوجدان بودن	۱/۱۷	۰/۴۵	۸/۹۶	<۰/۰۰۱	۸۰/۲۹	<۰/۰۰۱	۰/۱۹۷
۲	باوجدان بودن	/۸۰	۰/۳۱	۵/۵۹	<۰/۰۰۱	۵۷/۲۹	<۰/۰۰۱	۰/۲۵۸
	دلپذیر بودن	۰/۸۹	۰/۲۹	۵/۲۶	<۰/۰۰۱			
۳	باوجدان بودن	۰/۶۸	۰/۲۶	۴/۵۷	<۰/۰۰۱	۴۱/۸۶	<۰/۰۰۱	۰/۲۷۵
	دلپذیر بودن	۰/۷۰	۰/۲۳	۳/۹۶	<۰/۰۰۱			
	روان رنجوری	-۰/۴۶	-۰/۱۶	-۲/۸۹	۰/۰۰۴			
۴	باوجدان بودن	۰/۶۲	۰/۲۴	۴/۱۵	<۰/۰۰۱	۳۳/۰۴	<۰/۰۰۱	۰/۲۸۳
	دلپذیر بودن	۰/۶۱	۰/۲۰	۳/۳۶	۰/۰۰۱			
	روان رنجوری	-۰/۴۴	-۰/۱۶	-۲/۷۸	۰/۰۰۶			
	همراهانه	۰/۶۹	۰/۱۲	۲/۲۴	۰/۰۲۶			

نتایج حاصل از آزمون تی مستقل نشان داد که بین میانگین دو گروه زن ($۸۹/۳۳ \pm ۱۹/۰۷$) و مرد ($۹۲/۲۴ \pm ۲۳/۱۵$) از نظر میزان سازگاری زناشویی تفاوت آماری معنی داری وجود ندارد ($P=۰/۲۱۵$ ، $t=-۱/۲۴$ ، $df=۳۲۳$).

بحث

پژوهش حاضر که با هدف تعیین رابطه ویژگی های شخصیت و سبک های حل تعارض بین فردی در رضایت زناشویی دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد تبریز صورت گرفت، نشان داد که ویژگی شخصیتی [برون گرایی، همسازی (دلپذیر بودن)، وظیفه شناسی (با وجدان بودن)، تجربه پذیری] با رضایت زناشویی همبستگی مثبت معنی داری داشتند. همچنین بین روان رنجوری و رضایت زناشویی همبستگی منفی معنی داری وجود داشت. نتایج این بخش از پژوهش درباره رابطه بین برون گرایی و سازگاری زناشویی با یافته های عبدالله زاده (۱۳۸۲)، ملازاده (۱۳۸۱)، احدی (۱۳۸۶)، وایت و همکاران (۲۰۰۴) همسو می باشد؛ اما با نتایج پژوهش مرادی (۱۳۸۶)

همسو نیست. یافته‌های این تحقیق درباره رابطه بین همسازی (دلپذیر بودن) و سازگاری زناشویی با نتایج یافته‌های عبدالله زاده (۱۳۸۲)، ملازاده (۱۳۸۱)، احدی (۱۳۸۶)، مرادی (۱۳۸۶)، وایت و همکاران (۲۰۰۴)، واتسون، فوبارد و وایز (۲۰۰۰) همسو می‌باشد. همه پژوهش‌های مورد بررسی محقق در راستای این یافته می‌باشد. یافته‌های این تحقیق درباره رابطه بین وظیفه‌شناسی (با وجدان بودن) و سازگاری زناشویی با نتایج تحقیقات ملازاده (۱۳۸۱)، عبدالله زاده (۱۳۸۲)، مرادی (۱۳۸۶)، احدی (۱۳۸۶)، واتسون، فوبارد و وایز (۲۰۰۰)، وایت و همکاران (۲۰۰۴) همسو می‌باشد. اساساً تحقیقات متعدد به این نتیجه‌گیری رسیده‌اند که وظیفه‌شناسی به عنوان همبسته‌های مهم رضایت زناشویی می‌باشد. یافته‌های این تحقیق درباره رابطه بین تجربه‌پذیری و سازگاری زناشویی با نتایج پژوهش ملازاده (۱۳۸۱) همسو می‌باشد و با نتایج تحقیقات احدی (۱۳۸۶)، عبدالله زاده (۱۳۸۲)، مرادی (۱۳۸۶) همخوان نیست. یافته‌های این تحقیق درباره رابطه بین روان‌رنجوری گرایی و سازگاری زناشویی با نتایج پژوهش‌های مرادی (۱۳۸۶)، عبدالله زاده (۱۳۸۲)، ملازاده (۱۳۸۱)، احدی (۱۳۸۶)، فیشر و مک نولتی (۲۰۰۸)، وایت و همکاران (۲۰۰۴) همسو می‌باشد. تقریباً همه پژوهش‌ها از نتایج این یافته حمایت می‌کنند. همچنین مشخص شد که از میان ویژگی‌های شخصیت سه ویژگی با وجدان بودن، دلپذیر بودن، روان‌رنجوری نقش اصلی در تبیین سازگاری زناشویی داشتند. به طوری که با وجدان بودن و دلپذیر بودن به صورت مثبت و روان‌رنجوری به صورت منفی سازگاری زناشویی را پیش‌بینی می‌کنند.

در تبیین یافته‌های این بخش از پژوهش چنین به نظر می‌رسد که برون‌گرایی که از جنبه‌های (گرمی و محبت، جمع‌گرایی، جرات ورزی، فعالیت، هیجان‌خواه، عواطف مثبت و مطلوب) تشکیل یافته است (لایون، گوداشتاين، ۱۳۸۲، ص ۹۱) به زوجین این امکان را می‌دهد فضای شاد و دل‌انگیزی را در خانواده ایجاد کنند و سطح سازگاری زناشویی خودشان را بالا برند. اساساً ویژگی برون‌گرایی دارای قابلیت شوخ‌طبعی و شادمانی (گروسی، صوفیانی، ۱۳۸۷) بوده و شرایط زندگی مطلوب را بوجود می‌آورد. همسازی (دلپذیر بودن) که از جنبه‌های (اعتماد، درستکاری و صراحت، نوع دوستی، فرمان‌برداری، میانه‌روی و فروتنی) تشکیل یافته است (استاف و همکاران، نقل از جعفری، ۱۳۸۵). موجب ایجاد روحیه دل‌رحمی و صداقت در روابط

خانوادگی می شود که الگوی رفتاری خوبی برای سازگاری در روابط زناشویی است. این مساله که گفتگوی راحت و صریح و موثر بین زوجین می تواند به حل مشکلات زناشویی کمک کند، در پژوهش قلیلی و همکاران (۱۳۸۵) مورد تأیید قرار گرفته است. تبیین دیگری که می توان به نقش ویژگی دلپذیری در ارتقای سازگاری زناشویی اشاره کرد، آن است که افراد دارای ویژگی دلپذیری بالا از آن جائیکه از بخشودگی بالاتری برخوردارند، در برابر ناملايمات رفتاری بین فردی از سطح تحمل و بخشش بالاتری برخوردارند و بدین ترتیب رضایت و سازگاری زناشویی بیشتری برای خود ایجاد می کنند. چنان که پژوهش افخمی و همکاران (۱۳۸۶) نشان داده است که سطح بالای بخشودگی به حل اختلافات بین فردی زوجین بیشتر کمک می کند. وظیفه شناسی که از جنبه های (کفایت، نظم، پیشرفت طلبی، خویشن داری، منانت و تعمق) تشکیل یافته است (لاینون، گوداشتاين، ۱۳۸۲، ص ۹۱) موجب ارتقای تعهد و رعایت معیارهای اخلاقی در زندگی زناشویی می گردد که به ارتقای سطح سازگاری و رضایت زوجین می انجامد، به طوری که مشخص شده است رفتارهای خیانتی، مصرف بی رویه الکل و رفتارهای بی بند و باری اجتماعی هستند، از علل طلاق می باشد (کلی و کانلی، نقل از مک کری و کوستا، ۱۳۸۱؛ شاکل فورد و همکاران، ۲۰۰۸). اساساً زنان و مردانی که تعهد بالایی نسبت به ازدواج و همسرشان دارند و الگوهای مختلف اخلاقی را رعایت می کنند، کمتر برای طلاق اقدام می کنند. تجربه پذیری که از جنبه های (باهوش بودن، خلاقیت، کنجکاوی، نگرش آزاد منشانه‌ای، تجربه پذیری) تشکیل یافته است (گروسی، ۱۳۸۰)، به تشکیل استدلال عقلانی مناسب برای زندگی مشترک کمک می کند که به سازگاری عاقلانه منجر می شود. درباره وجود اختلاف در نتایج پژوهش های مختلف چنین به نظر می رسد که دلیل همبستگی پایین تجربه پذیری با سازگاری زناشویی ناشی از موقعیت جغرافیایی و جامعه آماری خاص آنها است. روان رنجوری که از جنبه های (اضطراب، نوسانات خلق، خصومت، تکانشگری) تشکیل یافته است (پروین، ۱۳۸۱)، به ناتوانی در کنترل هیجانات منفی و روابط مثبت پایدار می انجامد، به طوری که جانسون و همکاران (۲۰۰۵) مشخص کرده اند که سطوح پایین عاطفه مثبت و سطوح بالای مهارت های منفی به وخامت گراییدن سریع روابط را در پی داشتند. از طرفی پژوهش زارعی (۱۳۸۴) نشان می دهد سطح بالای مشکلات روانی در متقاضیان طلاق بیشتر می باشد. از نظر کاگلین، هوستون و هاتس

(نقل از احدی، ۱۳۸۶) نیز هر قدر میزان روان رنجوری گرایي در هر يك از زوجين بیشتر باشد، رفتارهای منفی بیشتری نسبت به همسران شان می دهند و چنین رفتارهایی به کاهش رضایت و سازگاری زناشویی منجر می شود. با توجه به نتایج تحلیل رگرسیون بنظر می رسد، ترکیب سه بعد باوجدان بودن، دلبذیر بودن، روان رنجوری از قابلیت کاربردی و نظری بیشتری برخوردار است. باوجدان بودن به جهت التزام اخلاقی زوجین، دلبذیر بودن به واسطه توانایی ایجاد الفت و توافق، روان رنجورخویی پایین به جهت ایجاد سلامت روانی و هیجانی بهتر موجب افزایش سازگاری زناشویی می گردد.

بخش دیگری از یافته‌های تحقیق نشان داد که از میان سبک‌های حل تعارض بین فردی، سبک حل تعارض سازنده (سبک همراهانه)، سبک مصالحه‌گرانه با سازگاری زناشویی همبستگی مثبت معنی داری داشتند. همچنین بین سبک‌های حل تعارض غیرسازنده (سلطه‌گرانه، اجتنابی) و سازگاری زناشویی رابطه معنی داری مشاهده نشد. یافته‌های این بخش از پژوهش درباره رابطه بین سبک حل تعارض سازنده (سبک همراهانه) و سازگاری زناشویی با نتایج پژوهش‌هایی که به منظور بررسی تاثیر آموزش الگوهای سالم ارتباطی و حل تعارض صورت گرفته است، همسو می‌باشد (حاجی ابول زاده، ۱۳۸۱؛ شفيعی نیا، ۱۳۸۱؛ افخمی و همکاران، ۱۳۸۶؛ قلیلی و همکاران، ۱۳۸۵).

این پژوهش‌ها به نقش تاثیرگذار آموزش مهارت‌های حل تعارضات زناشویی بر بهبود روابط متقابل زن و شوهر دست یافته و تاکید می‌کنند که آموزش مهارت‌های لازم جهت حل تعارضات زناشویی در بهبود روابط متقابل زن و شوهر مفید است.

یافته‌های این پژوهش درباره رابطه بین سبک حل تعارض غیرسازنده (سلطه‌گرانه، اجتنابی) و سازگاری زناشویی با نتایج پژوهش‌های مختلفی که به صورت تجربی به منظور آموزش مهارت‌های حل تعارض صورت گرفته، در تضاد است (حاجی ابول زاده، ۱۳۸۱؛ شفيعی نیا، ۱۳۸۱؛ افخمی و همکاران، ۱۳۸۶؛ قلیلی و همکاران، ۱۳۸۵).

همچنین پژوهش آبراهام و براین (۲۰۰۰) نشان می‌دهد، هر زمانی که یکی یا هر دو همسر از سبک مدیریت تعارض رقابتی استفاده می‌کردند، سطح پایین رضایت زناشویی را گزارش می‌کردند.

همچنین نتایج تحقیق کودمیر و همکاران (۲۰۰۸) حاکی از آن است که زوجینی که رفتارهای رقابت آمیز با همسرانشان داشتند، رفتارهای اجتنابی بیشتری در برابر همسرشان داشتند. یافته های این پژوهش درباره رابطه بین سبک حل تعارض مصالحه گرانه و سازگاری زناشویی با نتایج تحقیق آبراهام و براین (۲۰۰۰) همسو می باشد. اساساً افرادی که از شیوه مصالحه گرانه استفاده می کنند، معمولاً به انتظارات و نیازهای بین خود و دیگری توجه می کنند و به تقسیم امتیازات بین طرفین اهمیت می دهند. با توجه به نتایج تحلیل رگرسیون بنظر می رسد افراد استفاده کننده از سبک های سازنده (همراهانه و حاضر خدمتی) به واسطه این که برای کاهش اختلافات و برآورده کردن انتظارات و مسائل دیگران بر تشابهات تاکید می کند و موقع بروز تعارض برای برآورده کردن نیاز و مسائل دیگران مسائل خود را نادیده می گیرد. چنان که مذاکره دو جانبه درباره حل تعارض ها، مهم ترین عامل واحدی است که رضایت زناشویی را در زنان و مردان پیش بینی می کند (فینی، ۱۹۹۹). همچنین پژوهش ها مشخص کرده است که مهارت های ارتباطی (شعبانی، ۱۳۸۵) و مهارت های حل مسأله و شیوه های بیان عاطفی (جانسون و همکاران، ۲۰۰۵) بر رضایتمندی زناشویی تاثیر دارد.

بر اساس نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون گام به گام ویژگی های شخصیت و سبک های حل مسأله بر سازگاری زناشویی سه تیپ شخصیتی باوجدان بودن، دلپذیر بودن، روان رنجوری و سبک همراهانه حل تعارض بین فردی، سازگاری زناشویی را پیش بینی می کنند. در تبیین این بخش از یافته های تحقیق چنین بنظر می رسد که باوجدان بودن به جهت التزام اخلاقی زوجین، دلپذیر بودن به واسطه توانایی ایجاد الفت و توافق، روان رنجورخویی پایین به جهت ایجاد سلامت روانی و هیجانی مناسب، در کنار توجه به انتظارات و تشابهات در هنگام بروز تعارض به سازگاری زناشویی بیشتر برای زوجین منجر می شود.

بدین ترتیب نتایج پژوهش موید آن است که ویژگی های شخصیتی همچنان به عنوان عامل مهم در تبیین سازگاری زناشویی از اهمیت و جایگاه خوبی برخوردار است. بخش دیگری از نتایج این تحقیق نشان داد که بین دو گروه زن و مرد از نظر میزان سازگاری زناشویی تفاوت آماری معنی داری وجود ندارد. یافته های این بخش از پژوهش با یافته های سایر پژوهش گران مانند رجایی و همکاران (۱۳۸۶)، حمیدی (۱۳۸۶) همسو می باشد.

بررسی‌های قبلی رضایتمندی زناشویی عموماً نشان می‌دهد که وضعیت جنس افراد، پیش‌بینی‌کننده رضایتمندی نمی‌باشد. با وجود این، الویرا و کاستا (نقل از رجایی و همکاران، ۱۳۸۶)، فاورز (نقل از حمیدی، ۱۳۸۶) در بررسی رضایتمندی زناشویی مشاهده کردند که مردان بیش از زنان، ازدواج خود را با توجه به شاخص‌های مالی، والدینی، خانواده، دوستان و شخصیت همسر خود مثبت‌تر گزارش کردند. بنظر می‌رسد تفاوت‌های جنسی بوجود آمده، ناشی از ابزارهای مختلف سنجش رضایت زناشویی است. به هر حال رضایت زناشویی بیش از آن که وابسته به جنسیت باشد، به تجربه و یادگیری مربوط می‌شود.

از آنجائی که در پژوهش حاضر از ابزار پرسشنامه استفاده شده است، به دلیل این که ممکن است عکس‌العمل پاسخ دهندگان را در پی داشته باشد، از محدودیت‌های اصلی این تحقیق است. همچنین نتایج این پژوهش محدود به ابزارهای مورد استفاده در این تحقیق می‌باشد.

جامعه آماری مورد مطالعه تحقیق حاضر مربوط به دانشجویان دانشگاه آزاد تبریز می‌باشد، لذا تعمیم آن به سایر جوامع آماری به احتیاط انجام گیرد. موارد فوق دامنه تعمیم‌پذیری نتایج این پژوهش را محدود و اهمیت انجام مطالعات تکمیلی را تصریح می‌کند.

با توجه به یافته‌های تحقیق به دست‌اندرکاران مراکز مشاوره دانشگاه، مربیان خانواده و مهارت‌های ارتباطی پیشنهاد می‌شود به منظور کسب نتایج بهتر در مداخلات روان‌شناختی و کارگاه‌های آموزشی به تیپ‌های شخصیتی و سبک‌های حل تعارض سازنده به عنوان عامل موثر در سازگاری زناشویی توجه شود.

منابع

- قرآن کریم، سوره روم، آیه ۲۱.
- احدی، بتول. (۱۳۸۶). رابطه شخصیت و رضایت زناشویی. دو فصلنامه روان‌شناسی معاصر، ۲(۲): ۳۱-۳۷.

- احمدی، خدابخش. فتحی آشتیانی، علی. نوابی نژاد، شکوه. (۱۳۸۴). بررسی عوامل زمینه‌ای - فردی و ارتباطی - دوجانبه ای موثر بر سازگاری زناشویی. خانواده پژوهی، ۱(۳): ۲۲۱-۲۳۷.
- افخمی، ایمانه. بهرامی خوندابی، فاطمه. فاتحی زاده، مریم. (۱۳۸۶). بررسی رابطه بین میزان بخشودگی و تعارض زناشویی زوجین در استان یزد. خانواده پژوهشی، سال ۳، شماره ۹: ۴۳۱-۴۴۲.
- باباپور خیرالدین، جلیل. (۱۳۸۵). بررسی رابطه شیوه های حل تعارض ارتباطی و سلامت روان شناختی دانشجویان. فصلنامه روانشناسی دانشگاه تبریز، سال ۱، شماره ۴، ص ۲۷-۴۶.
- پروین، جان. (۱۳۸۱). شخصیت نظریه و پژوهش. ترجمه محمد جعفر جوادی؛ پروین کدیور. تهران: انتشارات آبیژ.
- پور شریفی، حمید. مهریار، امیر هوشنگ. (۱۳۸۲). روان شناسی بالینی. تهران: انتشارات سنجش و سنجش تکمیلی، ص ۱۵۹.
- ثنایی، باقر. (۱۳۷۹). مقیاس های سنجش ازدواج و خانواده. تهران: انتشارات بعثت، ص ۵۹-۶۳.
- ثنایی ذاکر، باقر. باقریان نژاد، زهرا. (۱۳۸۲). بررسی ابعاد نارضایتی زناشویی زنان و مردان متقاضی طلاق در شهر اصفهان. دانش و پژوهش در روانشناسی، شماره ۱۵: از ۶۱ تا ۷۸.
- جعفری، علی. (۱۳۸۷). رابطه بین ویژگی های شخصیت و خلاقیت با شادکامی دانشجویان. پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی عمومی، تهران: دانشگاه پیام نور.
- حاجی ابول زاده، نسرین. (۱۳۸۱). بررسی تاثیر آموزش مهارت های ارتباطی با رویکرد شناختی - رفتاری بر میزان سازگاری زناشویی زوجین ساکن شهرستان کرج. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه الزهرا (س)، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- حمیدی، فریده. (۱۳۸۶). بررسی رابطه سبک های دلبستگی با رضایتمندی زناشویی در دانشجویان متأهل دبیری. فصلنامه خانواده پژوهی، ۳ (۹): ۴۴۳-۴۵۴.

- ناصحی، عباسعلی و همکاران. (۱۳۸۳). میزان سازگاری زناشویی در دانشجویان ساکن خوابگاه اندیشه و رفتار، ۱۰(۲و۱): ۱۱۶-۱۲۱.
- رجایی، علیرضا. نیری، مهدی. صداقتی، شیرین. (۱۳۸۶). رابطه بین سبک های مختلف دلبستگی با رضایتمندی زناشویی. روان شناسان ایرانی، سال ۳، شماره ۱۲: ۳۴۷-۳۵۶.
- رضازاده، محمدرضا. (۱۳۸۷). رابطه مهارت های ارتباطی و سازگاری زناشویی در دانشجویان. دو فصلنامه روان شناسی معاصر، ۳(۱): ۴۳-۵۰.
- زارعی، اعظم. (۱۳۸۴). بررسی نیمرخ روانی زوجین مصمم به طلاق مراجعه کننده به دادگستری شهر اصفهان بر اساس آزمون MMPI-2. پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی (رودهن).
- شکرکن، حسین. خجسته، مهررضا. عطاری، یوسفعلی. حقیقی، جمال. شهنی ییلاق، منیجه. (۱۳۸۵). بررسی ویژگی های شخصیتی، مهارت های اجتماعی سبک های دلبستگی و ویژگی های جمعیت شناختی به عنوان پیش بین های موفقیت و شکست رابطه زناشویی در زوج های متقاضی طلاق و عادی در اهواز. مجله علوم تربیتی و روان شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، دوره سوم، سال سیزدهم، شماره ۱: ۱-۳۰.
- شفیعی نیا، اعظم. (۱۳۸۱). بررسی تاثیر آموزش مهارت های حل تعارضات زناشویی بر بهبود روابط متقابل زن و شوهر. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه الزهرا(س)، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی.
- شعبانی، افسانه. (۱۳۸۵). بررسی تأثیر آموزش مهارت های زندگی (ارتباط متقابل و مؤثر) بر رضایتمندی زناشویی زوجین. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مطالعات زنان، دانشگاه آزاد اسلامی (رودهن).
- عبدالله زاده، حسن. (۱۳۸۲). بررسی رابطه بین صفات شخصیتی و رضایت زناشویی در زوج های شهر دامغان. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تبریز، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی.

- قلیلی، ایمانه. احمدی علون آبادی، فاطمه. فاتحی زاده، مریم. (۱۳۸۵). اثر بخشی آموزش گفت و گوی موثر بر تعارضات زناشویی زوجین شهر اصفهان. دانش و پژوهش در روان شناسی، شماره ۲۷ و ۲۸: ۲۱-۳۴.

- گروسی فرشی، میر تقی. (۱۳۸۰). رویکردهای نوین در ارزیابی شخصیت. تبریز: انتشارات جامعه پژوه.

- گروسی فرشی، میر تقی. صوفیانی، حکیمه. (۱۳۸۷). بررسی رابطه بین ابعاد شخصیت و سلامت عمومی در دانشجویان دانشگاه تبریز. دوفصلنامه علوم تربیتی - روان شناسی - کتابداری، ۹(۲): ۴۷-۶۴.

- لاینون، ریچارد آی. گود اشتاین، لئونارد دی. (۱۳۸۲). ارزیابی شخصیت، ترجمه سیامک نقشبندی و همکاران. تهران: نشر روان.

- مک کری و کوستا. (۱۳۸۱). شخصیت در بزرگسالی. ترجمه میر تقی گروسی فرشی و فرهاد محمدی، تبریز: نشر جامعه پژوه.

- ملازاده، جواد. منصور، محمود. اژه ای، جواد. کیامنش، علیرضا. (۱۳۸۱). سبک های رویاروگری و سازگاری زناشویی در فرزندان شاهد. مجله روان شناسی، ۶(۳): ۲۵۵-۲۷۵.

- مرادی، فاطمه. (۱۳۸۶). رابطه ویژگی های شخصیتی با رضایتمندی زناشویی در دانشجویان زن متأهل رشته های روان شناسی و زبان انگلیسی دانشگاه رودهن. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی (رودهن).

- Abraham GP, de Bruyne T. (2000). Conflict management style and marital satisfaction. Journal of sex and marital therapy, 26(4): 321-334

- Bradbury, Thomas N., Fincham, Frank D., Beach, Steven R.H. (2000). Research on the nature and Determinants of marital satisfaction. Journal of marriage & family, Vol62, issue4: 964-980.

- Coombs, Robert (1991). Marital status and personal well- Being: A literature Review, Family Relations, 40: 97-102.

- Corcoran, K.O., Malinkrodt, B. (2000). Adult Attachment, Self Efficacy, Perspective Taking and Conflict Resolution. *Journal of Counseling and Development*, 78(4): 473-483.
- Demo, D. H., & Alan, C. A. (1996). "Singlehood" marriage and remarriage: The effects of family structure and family relationships on mothers "well-being". *Journal of Family Issues*, 17, 386-407.
- Feeney. J.A.(1999). "Adult Romantic Attachment and Copple Relationship. In J. Cassidy & P.R . Shaver(Eds) .Handbook of Attachment Theory, Research and Clinical Applications. London . The Guilford Press. (awaitable in site: <http://espace.library.uq.edu.au/view/UQ:146677>).
- Fisher TD, McNulty JK. (2008). Neuroticism and Marital Satisfaction: The Mediating Role Played by the Sexual Relationship. *Journal of Family Psychology*, Volume 22, Issue 1: 112-122.
- Horvitz, A. V., Helene, R. W., & Sandra, H. W. (1997). Becoming married and mental health: A longitudinal study of a cohort of young adults. *Journal of Marriage and the Family Therapy*, 58, 895-907.
- Johnson, M. D., Cohan, C. L., Davila ,J., Lawrence, E., Rogge, R. D., Karney, B. R., Sullivan, K. T & ,Bradbury ,T. N. (2005). Problem-solving skills and affective expressions as predictors of change in marital satisfaction. *Journal of Consulting & Clinical Psychology* . 73(1): 15-27.
- Nock, S. L. (1995). A comparison of marriage and capability relationship. *Journal of Family Issues*, 16, 53-76.
- Richard LS, Wakefield JA, Lewak R. (1990). Larity of personality variables as predictors of marital satisfaction: A Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI) item analysis. *Personality and Individual Differences*, Volume 11, Issue 1: 39-43.
- Watson, D., Hubbard, B. and Wiese, D.(2000). General traits of personality and affectivity as predictors of satisfaction in intimate relationships: Evidence from self-and partner-ratings. *Journal of Personality*, 68, 413-449 .
- Weider-Hatfield D . (1988). Assessing the Rahim Organizational Conflict Inventory-II (ROCI-II). *Management Communication Quarterly*, 1(3): 350-366.

- White JK, Hendrick SS, Hendrick C .(2004). Big five personality variables and relationship constructs. *Personality and Individual Differences*, 37 (7): 1519-1530.